

BALKAN

13. oktobar 2004.

str. 6

POGLED IZ HAGA

ZA UBIJANJE I MUČENJE CIVILA NE POSTOJI IZGOVOR

Prošle nedelje, sudije Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju saslušale su uvodne reči na suđenju Naseru Oriću, bivšem komandantu oružanih snaga bosanskih Muslimana u nekoliko opština u istočnoj Bosni. Snage SFOR-a uhapsile su Orića u aprilu 2003. i on je jedna od 103 osobe protiv kojih je MKSJ podigao optužnicu koje su pristupile Sudu.

Orić se tereti za zločine počinjene protiv srpskih civila i njihove imovine u periodu od 10. juna 1992. do 20. marta 1993. Prema navodima optužnice, pripadnici vojne policije pod komandom Nasera Orića zatvorile su nekoliko Srba u Stanicu javne bezbednosti u Srebrenici i u zgradu koja je bila iza zgrade Skupštine opštine Srebrenica. U optužnici se navodi da su stražari i druga lica uz podršku stražara, fizički zlostavljali zatvorenike i s njima postupali nečovečno. Navodi se da su zatvorenici premlaćivani raznim predmetima kao što su drveni štapovi, drvene motke, čelične cevi, metalne šipke, bejzbol palice, puščani kundaci, te da su udarani šakama i čizmama.

U optužnici se navodi sedam konkretnih incidenata takvog okrutnog postupanja i imena žrtava. Tako se, na primer, tvrdi da su četrdesetjednogodišnjeg muškarca srpske nacionalnosti tukli raznim predmetima, između ostalog drvenim motkama i gvozdanim šipkama. Udarali su ga pesnicama i nogama po celom telu. Tukli su ga gvozdenom šipkom po glavi i vadili mu zube zardalim kleštima. Polomili su mu rebra.

U optužnici se takođe navodi da je jedan od muškaraca srpske nacionalnosti premlaćen nasmrtno, a druga šestorica su ubijena.

Naser Orić se ne tereti za neposredno učešće u tim premlaćivanjima i ubistvima. Tereti se za komandnu odgovornost nad neposrednim počiniovcima, tj. za propust da preduzme nužne i razumne mere kako bi sprečio takva dela ili da kazni njihove počinioce. Kao što smo više puta pisali u ovoj rubrici, prema međunarodnom pravu vojni komandanti su dužni da znaju da li su njihovi podređeni počinili krivična dela ili se spremaju da ih počine, kao i da kazne počinioce i spreče činjenje daljih zločina.

Naser Orić se takođe tereti za neposredno učešće, kao i za komandnu odgovornost, u bezobzirnom uništavanju i pljačkanju imovine bosanskih Srba u najmanje 50 sela i zaselaka s pretežno srpskim stanovništvom. U optužnici se navodi da su tokom brojnih napada na srpska sela u opštinama Vlasenica, Srebrenica i Bratunac Orićeve snage krale stoku, nameštaj i televizijske aparate, te uništavale zgrade i stambene objekte. Rezultat tih akcija je bio da su hiljade Srba pobile sa tog područja.

Kao i svim drugim licima protiv kojih je Međunarodni sud podigao optužnice, Naseru Oriću se sudi jer su sudije Međunarodnog suda pregledale dokaze koje je Tužilaštvo sakupilo o njegovoj umešanosti u zločine koji predstavljaju kršenje međunarodnog prava

i uverile se da su ti dokazi dovoljni da se on privede pred Međunarodni sud i da odgovara po optužbama.

Tokom proteklih deset godina, mnoga lica protiv kojih je Međunarodni sud podigao optužnicu pominjana su kao "heroji koji su branili svoj narod". Štaviše, izgleda da mediji širom bivše Jugoslavije više pažnje posvećuju tim takozvanim 'herojima' nego žrtvama koje žive u njihovoj sredini. Tako ćete, na primer, u štampi u Srbiji pre pročitati intervju sa nekim od haških optuženika neko sa bilo kim od hiljade izbeglica koji žive širom zemlje. Nažalost, isti je slučaj sa celom bivšom Jugoslavijom.

Ipak, jedna stvar je jasna: ubijanje, mučenje i maltretiranje civila i uništavanje njihove imovine predstavljaju zločine i za njih ne postoji izgovor, čak ni kad se tvrdi da su počinjeni u ime "odbrane naroda". Novinar sarajevskih *Dana* Emir Suljagić, koji je preživeo opsadu Srebrenice, to je prokomentarisao na sledeći način: "Znam kako je teško bilo, kako smo bili gladni, kako smo bili mučeni i uništavani svakodnevno. Međutim, nije bilo potrebe spaljivati kuće ako nam je već hrana bila potrebna; nije bilo potrebe za razaranjem ionako opustošenih sela... Nijedna zajednica se ne sme staviti iznad zakona koji određuju odnose među ljudima. Ne postoje okolnosti koje je mogu naterati na to."

Outreach Programme

outreach@icty.org